

Дзітарапатчыня і Мастацтва

ПРАЛЕТАРЫН УСІХ КРАІН, ЯДНАЮЦЕСЯ!

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАУЛЕННЯ САЮЗА ПІСЬМЕНнікаў БССР

Год выдання 34-ы
№ 35 (1984)

30 красавіка 1965 г.
ПЯТНІЦА

Цана 4 кап.

ДЗЕНЬ ДОБРЫ,
ПЕРШАМАЙ,
СВЯТА ПРАЦЫ, МІРУ, ЕДНАСЦІ!

НАШ СВЕТЛЫ МАЙ

І зноў — Першмай!
І зноў у нашы вокны і сэрцы ўрываецца пошчак сцягоў і транспарантаў, і неба ўсмехаецца, адлюстроўваючы мільёны харошых усмешак на зямлі. Заўтра мы пройдзем у калонах дэманстрантаў, шчасліва аднацца з таварышамі, з краві, з братамі па класу ва ўсім свеце.

Гэта паўтараецца з году ў год — і чырвоны ўбранне гарадоў і вёсак у дні Першмай, і радасныя песні на вуліцах, і водгулле магутнага «ўра!» у адказ на прывітанні з трыбуны, і таварыскія застоліцы пасля дэманстрацыі.

Так, гэта паўтараецца з году ў год. І тым не менш гэта заўсёды хвалюе, як хваляюць, як прызімаюць, як абуджаюць нашы радасны і пяшчотна-шчымыя пачуцці першы пупышкі на голых вербалозах, цялівае, сармажнае характава пралесак, вясёлы гай працавітых гракоў.

Першмай — святая вясня, бачны, як навокал абуджаецца, аправаецца ў квецень, наліваецца жываворчымі сокамі зямлі прырода, неж асабліва хораша ўсведамляць і майскую маладосць краіны, сынамі якой мы з'яўляемся, і кожную сілу нашай вялікай справы, і нястрымны, паводкавы, пераможны напор на планеце ідэй свабоды, роўнасці, братэрства — ідэй Вяскі чалавецтва.

У нас гэта стала ўжо добрай і трывалай традыцыяй — кожнае рэвалюцыйнае свята ператвараецца ў агляд дасягненняў Радзімы, своеасаблівы паказ новых рубяжоў, узятых народам і партыяй у няўзліжным руху пад сцягам рэвалюцыі, пад сцягам Леніна да мэты нашай барацьбы — камунізма!

Вось і заўтра мы будзем вітаць калоны заводаў і фабрык і з гонарам чытаць на іх транспарантах лічы перамож, лічы, кожная з якіх — магутны залп па заізмшлых мурах капіталізму!

Мы будзем вітаць працаўнікоў калгасаў і саўгасаў. Нам прыемна ўсведамляць, што сельская гаспадарка краіны ўз'яўлена набірае крок, што апошнія рашэнні партыі і ўрада адкрылі перад ёю новыя далёкія, акрылілі для новага ўзлёту.

Мы скажам добрыя слова пра нашу слаўную інтэлігенцыю — сыноў рабочых і сялян, якія выліваюць сёння арбіты для палётаў касмічных караблёў і ствараюць песні, што гуць ва ўсім свеце, вучаць нашых дзяцей пісаць «Мір», «Ленін», «Радзіма» і змагаюцца з эпідэміяй ў афрыканскіх джунглях.

Першмай — святая праца. Якое вялікае шчасце адчуваць сябе паўнапраўным удзельнікам, гаспадаром гэтага свята! Няма ў нашай краіне для пісьменніка, дзеяча мастацтва, работніка культуры важнейшай мэты ў жыцці, чым служэнне сваім талентам народу, партыі, камунізму. Няма і не патрэбна іншага прызнання, чым прызнанне народам, чым усведамленне непарыўнасці тваёй творчасці з творчасцю, з працаю ўсенароднай.

З хваляваннем чытаем мы звернутыя да нас, работнікаў літаратуры, мастацтва, культуры, першмайскія заклікі Цэнтральнага Камітэта КПСС:

— Дзеячы літаратуры і мастацтва! Змагайцеся за партыйнасць і народнасць, высокую ідэйнасць і мастацкае майстэрства твораў! Ярчай адлюстроўвайце веліч і прыгажосць гераічных спраў будаўнікоў камунізма, узнімайце і клічце людзей на барацьбу за перамож камуністычных ідэяў!

— Работнікі друку, радыё і тэлебачання, выдавецтваў і культурна-асветных устаноў! Актыўна дапамагайце партыі выходзіць працоўных у духу марксізма-ленінізма, савецкага патрыятызму і пралетарскага інтэрнацыяналізму!

Мы сэрцамі сваімі чуюм гэтыя заклікі, Партыя! Мы апраўдаем твой высокі давер, бо лічым сябе тваімі салдатамі, бо сэрцы нашы — твае сэрцы, Партыя!

Магутны, усхваляваны голас маскоўскага дыктара ўрачыста абвясціць заўтра з Краснай плошчы: «Увага! Гаворыць Масква! Працуюць усе радыёстанцыі Савецкага Саюза...». Мы ведаем, мы ўсведамляем, як прэна, з якой вялікай надзеяй у вачах будучы слухач, будучы лавіць на прыёмніках гэты голас на ўсіх кантынентах зямлі. Аплотам міру, дэмакратыі, сацыялізму, маяком прагрэсу, росквіту чалавечага духу, стаяла, стаіць і будзе заўсёды стаяць наша краіна.

Першмай — святая міжнародная пралетарская салідарнасць. Згодна, у такт б'юцца ў гэты дзень рабочыя сэрцы ва ўсім свеце. Прыміце ад савецкіх братоў шчырае першмайскае віншаванне, браты ў краінах сацыялізму! Радасна адчуваць, што мы разам і ў будні, і ў свята.

Мы шлём сваё прывітанне і таварышам, якіх у чыстую першмайскую раніцу будучы сустракаць паліцэйскія патрулі. Мы знаём — яны ўсе роўна выйдучы на вуліцы, выйдучы са словамі гнева і пратэсту на вуснах і на сцягах. Мы з вамі, браты-змагары! Мы памятаем, мы думаем пра вас. У нас сціскаюцца і самі сабой прызімаюцца над галовамі кулакі, калі мы чуюм, калі спяваем вашы суровыя, народжаныя ў падполлі і ў турмах песні.

Май, вясня, мір — яны непарыўныя, гэтыя панціці. Ворагі маю і вясня — ворагі міру. Чалавецтва шле сёння праклён груганню, якое чорнай смертнаскай хмарай заслапа неба В'етнама. Савецкі ўрад зрабіў рашучае папярэджанне агрэсіўным імперыялістычным колам ЗША, і няма ў нашай краіне чалавека, які б не далучыўся сваімі думкамі і пачуццямі да гэтага папярэджання.

З верай, што май і вясня перамогуць, сустракаем мы свята. З гэтай верай мы жывём, працуем, змагаемся.

...А майская рэніца ўсё бліжэй і бліжэй. І ў магазінах поўна народу — рэбачыя апошнія прыгатаваныя да свята чыста. І ў клубах заканчваецца ўпрыгожанне залаў — вечарам святочны канцэрт. І па тэлефонах гуцьця апошнія таварыскія напаміны: «Дык глядзі ж, не спазняйся, Чакаем!»... І дзеці назапашваюць сцяжкі і павятраныя шарыкі...

З Першмайем, дарагія таварышы!

ПАЕЗДКА ЗА МЯЖУ

На традыцыйна-напярэдняй Першамай і свята Пераможі да войнаў, якія знаходзяцца за рубяжамі роднай зямлі, навіроўваюцца шэфскія артыстычныя бригады.

Сялета ў такую пазездку накіравалася вялікая група артыстаў Беларусі.

У складзе бригады артысты тэатра оперы і балета, салісты філармоніі, музыканты, акробаты. Перад ад'ездам ўдзельнікі выступілі са справаздачнымі кніжэткамі перад воінамі Мінскага гарнізона.

Беларускія артысты накіраваліся ў Паўднёвую групу войск. Яны прабудуць там месца.

ПЛЕНУМ ЦЭНТРАЛЬНАГА КАМІТЭТА КАМУНІСТЫЧНАЙ ПАРТЫІ БЕЛАРУСІ

28 красавіка адбыўся пленум Цэнтральнага Камітэта Камуністычнай партыі Беларусі.

Пленум абмеркаваў пытанне «Аб мерапрыемствах па выкананню рашэнняў сакавіцкага (1965 г.) Пленума ЦК КПСС «Аб неадкладных мерах па далейшаму развіццю сельскай гаспадаркі СССР», а таксама залучаў інфармацыю аб росце партарганізацыі КПБ у 1964 годзе.

З дакладам «Аб мерапрыемствах па выкананню рашэнняў сакавіцкага (1965 г.) Пленума ЦК КПСС «Аб неадкладных мерах па далейшаму развіццю сельскай гаспадаркі СССР» выступілі першы сакратар ЦК КПБ П. М. Машэраў.

У спрэчках па дакладзе выступілі: І. Я. Палякоў (першы сакратар Мінскага абкома КПБ), У. А. Мікуліч (першы сакратар Брэсцкага абкома КПБ), М. К. Кулагін (першы сакратар Жлобінскага райкома КПБ), І. М. Макараў (старшыня Беларускага рэспубліканскага савета прафсаюзаў), Р. І. Шавякоў (ды-

рэктар саўгаса «Рось» Ваўкавыскага раёна), С. А. Пілатовіч (першы сакратар Віцебскага абкома КПБ), М. А. Дарожкін (дырэктар Навукова-даследчага інстытута пладаводства, агародніны і бульбы), Г. А. Крыўлін (першы сакратар Магілёўскага абкома КПБ), Г. М. Жабіцкі (першы сакратар ЦК ЛКСМБ), У. Ф. Міцкевіч (першы сакратар Гродзенскага абкома КПБ), С. Г. Скарапанаў (міністр сельскай гаспадаркі БССР), В. Ф. Языковіч (першы сакратар Гомельскага абкома КПБ), К. П. Арлоўскі (старшыня калгаса «Рассвет» Кіраўскага раёна), Л. І. Хітрун (старшыня рэспубліканскага аб'яднання «Белсельгастэхнік»), С. М. Малінін (старшыня Дзяржплана БССР).

З інфармацыяй аб росце партарганізацыі КПБ у 1964 годзе па пленуме выступілі загадчык аддзела партаргану ЦК КПБ М. Н. Полазаў.

Па разгледжаных пытаннях пленум ЦК КПБ прыняў адпаведныя пастановы.

МЫ ПОПЛЕЧ ІДЗЁМ—
ЮНАЦТВА, ВЯСНА,
ГАРАЧЫЯ ВЕТРЫ
І ГУЛКІЯ ГРОМЫ.
І ДАЛЕЧ ДАЛЁКАЯ
НАМ ВІДНА,
А Ў ДАЛЕЧЫ—
РАДАСЦІ
СПЕЛЫЯ ГРОНКІ.

Май, вясёлы і хваляючы, ідзе па краіне. Ты атрымаеш пошту, і ён усміхнецца а табе з газетнай паласы.
А што працягваюць у першмайскае свята чытачы літаратурна-мастацкіх газет братніх рэспублік?
Наш карэспандэнт папрасіў адказаць на гэта пытанне сваіх калег з Украіны, Грузіі, Літвы, Малдавіі.

«ЛИТЕРАТУРНА УКРАЇНА»

нашай газеты знайшлі незабыўныя падзеі Вялікай Айчыннай вайны, — сказаў загадчык аддзела міжнародных сувязей «Літаратурнай Украіны» Любим-Гай Каньленка. — Мы апублікавалі шэраг матэрыялаў, напісаных вядомымі майстрамі Украінскай літаратуры ў гераічныя дні Вялікай Айчыннай вайны. Гэта і надрукаваны ў «Праце» 23 чэрвеня 1941 года артыкул паэта Паўла Тычыны «Мы непахісныя», і нарыс Аляксандра Карнейчука з Паўднёвага фронту, і вершы Алеся Ганчара, і французска-карэспанданцкі Андрэя Малышкі «На магіле Тараса», і прамова Аляксандра Дажанкі на мітынг у жніўні 1942 года.

Матэрыялы венапомных дзён змешчаны і ў першмайскім нумары. Чытачы пазнаёміцца з малавядомымі вершамі гадоў вайны Міхайлы Стальскага, з французска-нарысам паэта Пятра Дарошка пра Героя Савецкага Саюза-журналіста С. Барзенку.

Шмат месца «Літаратурна Украіна» аддала матэрыялам пра інтэрнацыянальнае братэрства народаў у барацьбе супраць ворага. Мы друкуем нарыс аб сумеснай барацьбе украінскіх партызан і славацкіх салдат, якія перайшлі на бок народных месціцаў, вершы вядомага іспанскага паэта Рафаэля Альберці, прысвечаныя дружбе савецкага і іспанскага народаў, рэцэнзію на апошняю кніжку вядомага кубінскага паэта Нікаласа Гільсена.

Пісьменнік Іван Дзюба прысвяціў свой артыкул вясне, мірнай творчай працы савецкіх людзей.

Карэспандэнт «Літаратурнай Украіны» ўзв'язу Інтэр'ю ў лаўрэата Шаўчэнкаўскай прэміі балетмайстра Паўла Вірскага. Гэтае Інтэр'ю — развітальнае, яно дадзена перад ад'ездам заслужанага ансамбля танца Украінскай ССР у працягую пазездку па Лацінскай Амерыцы.

У нумары шмат вершаў, малюнкаў, вясняных здымкаў. Вясня ў нас хоць і спазнілася, але сваё бяра.

«ЛИТЕРАТУРА ІР МЯНАС»

— У Грузіі вясня ў поўным разгары, цвітуць садзі, — гаворыць адна з сакратарэдакцый Ерамія Караішвілі, — і гэтыя, натуральна, вяснявая, яркая. На

СВЯТОЧНЫЯ СТАРОНКІ РАСКАЗВАЮЦЬ

першай старонкі — вялікі плакат мастака Д. Галілішвілі. Друкуюцца вершы маладых грузінскіх паэтаў.

Значнае месца ў нумары займаюць матэрыялы да свята Пераможі. Грузінскія пісьменнікі ўнеслі вялікі ўклад у барацьбу свайго народа з ворагам. Мы ніколі не забудзем імяны тых, хто аддаў сваё жыццё за шчасце Радзімы. Сярод гэтых герояў былі і маладыя партыі М. Гелавані, С. Іспані, Д. Напетварыдзе, М. Гелавані загінуў, як вядома, на тэрыторыі Беларусі. Як ні мала паспеў зрабіць патэ, яго творчасць панінула яркі след у грузінскай паэзіі. Грузінскія літаратуры глыбока ўдзячны школьнікам Бешанковіцкага раёна Беларусі, якія клапаціліся сацоць за магілай паэта.

Чытачы «Літаратуры і Сакартвело» знайдучы на старонках майскага нумара газеты публіцыстыку, нарысы, вершы. Не мог наш нумар абысціся і без гумару, вясёлых малюнкаў. Адным словам, сапраўды святочны нумар.

«ЛИТЕРАТУРА ІР МЯНАС»

— Вітаем нашых беларускіх калег, — пачуўся голас у трубіцы, калі тэлефаністка залучыла нас з Вільнюсам. Так гаворыць адна з сакратарэдакцый Каэіс Пятнічус. — Ахвотна выканаем вашу просьбу.

Мы змешцілі на першай старонцы план мастака А. Шыекштале. Яго тэма — салідарнасць працоўных.

Паэт І. Мацівічус выступае ў нас з публіцыстычным артыкулам «Вясня Ідзе».

Нарыс В. Гейлюнаса І. Э. Ульдункіса прысвечаны лёсу звычайнага чалавека, чалавека, жыццё якога магло б даць ціннавы матэрыял пісьменніку для стварэння тыповага вобраза сучасніка.

Сялета спаўняецца 120 год з дня народжання вядомай літоўскай паэзасы

Ю. Жамайце. Мы змяшчам пісьмо прагрэсіўнага літоўскага літаратара Р. Мізара з Нью-Йорка, які расказвае пра свае сустрэчы з Жамайце.

У Вільнюс прыязджае аркестр Іражскай філармоніі. Гэтай падзеі прысвечаны спецыяльны рэпартаж.

Чытачы пазнаёміцца з малюнкамі Кукрынкісаў, за якія ім прысуджана Ленінская прэмія.

Нумар, як бачыце, і святочны, і «дзелавы» — святая ж і праца таксама непраздэльныя.

«КУЛЬТУРА»

Малдаўскі штотыднёвік «Культура» — самы малады ў краіне. Сёння выходзіць яго пяты нумар.

Стары камуніст А. Нікольскі напісаў ўспаміны пра сваяганае Першамай у Бесарабіі ў час акупацыі яе баранскай Румыніяй, — расказаў карэспандэнт «Літаратуры і мастацтва» рэдактар «Культуры» В. Талеука. — Гэтым артыкулам мы адкрываем святочны нумар.

«Давайце, таварышы, марыце!» — так названы матэрыял пра Кішынёў праз 15 гадоў. З вялікім артыкулам выступае тут галоўны архітэктар малдаўскай сталіцы.

Ціраспальская сярэдняя школа дала Радзіме чатырох Герояў Савецкага Саюза. Пра тое, як раслі героі, расказвае нарыс нашага карэспандэнта з Ціраспалі «Чацвёрта з адной школы».

Да Дня друку мы змяшчам артыкул журналіста Пракопія Краўцова «Дарога кліча нас».

Фотазварот прысвечаны малдаўскай вясні Малаешты, яе працоўнікам, інтэлігенцыі, фальклору.

У нумары апавяданне Георга Менюка «Ліён», малюнак вядомага малдаўскага графіна Ігара Віеру, літаратурныя пародыі.

Напярэдняй Першамай малдаўскі хлопчэц Федар Федора знайшоў сваю маці. У п'ямым яно Федар паслаў у далёкі Казахстан, ён расказвае маці пра людзей, якія дапамагалі яму стаць на ногі. Мы друкуем гэты хваляючы чалавечы дакумент.

— Наш штотыднёвік, — сказаў у заключэнне В. Талеука, — з першых нумароў заваяваў шырокую папулярнасць. 24 тысячы падпісчыкаў «Культуры» — малдаўскія пісьменнікі, дзеячы мастацтва, культасветработнікі, педагогі — ілюсьць сваё шчырае прывітанне беларускім чытачам.

Малюнак М. МОУЧАНА.

МЫ ИДЗЕМ ПОРУЧ

Мой заўтрашні Першмай у баку, як навае. Мой і маіх сяброў, Я баку сабе — на вуліцы ў шчыльнай стрэкетай-калоце. Жерптушкамі палочуць над гавомамі сцягі, лунаюць песні. Пад самым небам калюцца галубы ў сонечных промях. Сміх, радасць, шчасце вясел. Нас вітаюць людзі з вогнем дамоў, заселеных перад самымі святанямі. Мы махам у аднак, у руках у нас пучкі пралесак, сніж, як іскрыны неба.

Я вяселі, як і ўсе мае палчнікі па калоне. Спяваю разам з імі, крычу ў адзін голас: «Май-мі! Май — мір!»

З бакавой вуліцы ўліваецца другая калона. У адной шарэзе ідуць негр, в'етнамец і іспанец. Апошніх двух я ведаю. Іспанец трымае плакат: турма, краты, праз краты прасунуты кулак, а ў ім заціснуты чырвоны сцяжок. Здаецца гэта не сцяжок, а сваё сэрца трымае вясел.

Гасне мая радасць, трываю і боль поўніць грудзі. Я пачынаю думаць пра тых іспанскіх ваяўніц — тысячх незломленых барацьбітоў за свабоду, якіх цяпер вёсць у гэтых в'язнях, цягнуцца да кратаў, каб убачыць сінч майскага неба, пасля Першмайа прывітанне. І можа хтосьці з іх уздымаюць на шафот, бо турэмнікі строга выконваюць дырыжывы свайго крывавага каудзіма — прыводзіць у вынікне сямротныя прыгаворы ў дні рэвалюцыйных свят. Шахцісты, мабыць, думаюць гэтым напалохаць народ, забіць у ім веру ў рэвалюцыю і свабоду. Але народ не скарыўся, ён нясць у сваім сэрцы ідэю Першмайа: інтэрнацыянальнага братэрства і рэвалюцыі. Гэта было, гэта ёсць. Перад сёлетнім 1 Мая шахцеры Астурый расквілі чырвонымі сцягамі капры сваіх шахт. Летась вясні мадрыдскай турмы павесілі на турэмных кратах чырвоны сцяжок. Сцяжкі афарбавалі сваёй крывёю...

Іспанец, з якім я іду, тым часам падняў гору кулак і крыкнуў: «Свабоду Іспаніі!» Гэтыя словы разам з ім паўтараюць дзючаты студэнты і хлопцы. Я гавару іспанца: «Віва Іспанія!» Ён хвалява

маю руку, цісне. А ў вачах у яго журба — ён думае пра сваю радзіму. Там яшчэ з трыццаці дзевятага года, пануючы ў турмах яго браты. Ён утормаў іх, бацьку, маці, якіх вёсць ужо больш год на бачыў. Ён мой раўяснік, але ўдзельнік ужо двух войнаў супраць фашызму: ў гарах Іспаніі і пад Волгаградом.

Я помню гады, калі мы маршлі трыццаць у Іспанію, каб ваяваць супраць фашызтаў. Мой стрыечны брат ваяваў там летымі і загінуў у бою. Пісалі ў райком камсамолу заявы, прасілі пасаць у Інтэрнацыянальную брыгаду. Нам адказалі: «Падрастайце. З фашызтамі вы яшчэ сустранеццаецеся. Мы з імі сустрацілі ў сабе дома. У нашай роце ваяваў іспанец сержант Арманда Дамінгес. Ён гаварыў: «Дарогі ў Іспанію ідзе для мяне цераз Берлін. Ён загінуў у самах ваяўніцтвах».

Побач са мной і іспанцам вярцеца в'етнамец, народ якога вядзе бой з амерыканскім імперыялізмам. У гэты час, калі в'етнамец студэнт тут срод нас, амерыканскія бомбы спальваюць вёскі, расстрэльваюць з кулямётаў жанчын і дзяцей, катуюць палонных партызан. У маёго суседа в'етнамеца бацька партызан. Можна, вольца перакарціць вядуць яго на расстрэл, а можа ўжо расстрэлялі. Мне здаецца, я чую за тысячы кіламетраў лямант і крык в'етнамецкіх маці, дзеці якіх гарэць у агні напалмавых бомб.

Я ўспамінаю, якая горкая іронія і сорам за сваю краіну гукалі ў словах амерыканскага связнічніка Спенсера Канрада, калі той у адным з сваіх выступленняў гаварыў пра спосабы і срокі амерыканскіх імперыялістаў у вайне супраць другіх народаў: «Дваццаць год таму наша маць выбрала японцаў для вывазання пераёмных вартасцей дэнаў і трыццаць гадоў таму нашай нестэпай партыя азіяцкіх маршкі самаі былі карэяцамі, на якіх мы выпрабавалі чалавекі, і знайшлі яго вельмі эфектыўным сродкам. Цяпер наступіла чарга в'етнамецаў паслужыць справе навуцы».

Апраўдаваючы вайну ў В'етнаме, урад ЗША сцвярджае, што вядзе гэту вайну па просьбе ўрада Паўднёвага В'етнама. Цікава спытаць, каго амерыканцы разумеюць пад гэтым урадам? Тых генералаў-маршалаў, што ў пошуках «моцнай асобы» самі ж амерыканцы мянялі, як у калейдаскопе? Наўрад ці помніць сам прэзідэнт ЗША ўсіх гэтых маршалаў і генералаў прэзідэнтаў.

Негр, які трымае за в'етнамеца за руку, нешта спявае незразумелае. Я разбіраю толькі словы: «рэвалюцыя», «Лумумба». Я пытаю ў в'етнамеца, адкуль гэты

ансамбль гэты мы ўбачылі на мінулым Дзень першмайа? Яго выклікаў канцэрт аматару самадзейнасці Гродзеншчыны.

Мяня пыхла ў залу рэчышча харава песні пра рэвалюцыю, што адра бары кацілася, ды не замучыліся, а з сабы былі сродкі натарона і спанонія выкадалі дзючаты з вынікамі, утварылі маршад. А потым дзючаты паліцэйскія вынікі на сіноію дарожку з тэатрамі, і ўсім на момант здавалася, што яны паліцыя за сінку па хутка і рыван вядуць.

Вос тэды і захацелас нам пачынаць у калгасе «Слава праце», адкуль прыходзіць гэты ансамбль. Так мы трапілі ў Дзючаты рён, дзе чіра рака Шчыра, што і прымае давожную вясні.

А ансамбль «Рэчышча» створаны нядаўна. Прышоў год з тако імгненна пасаджана калгаснага прэўтэліна, на якім было вырашана пачынаць у калгасе мінскае самадзейнасці.

«Наш калгас знамянае моцны. За вясніца і самадзейнасцю», — смяюў тэд старшыня калгаса Павел Федарав Сарадзеў. Ін дэка было завясніца ў ансамбль на першы час, тэ чынка трапіў у яго Цяпер, Сёння ў ансамблі 80 чалавек, ды прыкладна сто чалавек на ірацыяна і калгасе калгасных спяваць ці танцаваць у ім Ансамбль адзім сабе іспраўную пауплтрнасць і вядомасць не толькі ў родным калгасе. Хто яго ўдзельнік? Ну, перш за ўсё, вядома моладзь. Аднак дзючаты ў асамоці калі саракі. Ёсць і старшыня, пажылы —

без буржуазіі і супроць буржуазіі.

Шмат Першмайаў мне вядола аднавіцца ў турмах, разам з таварышамі па зняволенні. Перасялаўся з камеры ў камеру даклад ад міжнароднай сітуацыі, а ў самы дзень свята на грудзях вясняў вёселі чырвоны банцік. Праз вогны гучалі лозунгі, якія надхопліваліся гримотным «ура!». Турэмныя жанітары зрываў чырвоныя банты, кідалі няскораныя змагары ў цёмныя карэры, бліі Іх. Але Першмайа заставаўся непераможным...

І шчыра выплываюць успаміны. 1943 год. З лесу, з партызанскага лагера Ідуць народныя месціцы. Ідуць на мітынг у гонар Першмайа мая. Тут, у вёсцы, перад партызанамі, перад масцовымі сцягамі выступаюць сёння камандзіры, загартаваныя ваякі, многія з якіх прайшлі грамадзянскую вайну. Яшчэ з тых часоў захаваўся ў іх атараскі лад думак, і як жа ён быў да месца!

Па руках ходзіць аркушаваная газета партызанскага злучэння «Партызанская праўда», дзе прымаціся і мой верш, наішчана да часу:

Першы май сабрае мільёны Па крывавах дарогах... Шлях...

За краінай хатай, якая крыху адравалася ад астатніх, гучыць сасновы лес. У яго свежай мяскай аэліцыі, у рокам, адбываюцца прамовы. Добра, што не дзючаты фашызма і самадзейнасці. Усё тэды адлі прыляцелі, гучыць некалькі бомбаў і ўцёк ад партызанскіх куляў.

А потым жыжары той вялікай беларускай вёскі разабралі партызанскае войска па хатах, пачынаюць пасадзець за сталом у гонар Першмайа мая, у гонар хуткай перамогі над ворагам...

Усё гэта даўно мінула, але жыме і заўсёды застаюцца ў памяці. Незабудныя Май рэвалюцыйнай барацьбы і ваясінныя лары — старэйшыя браты нашчага ідэярыяна, радаснага, шчыснага, галасістага Першмайа — свята малодасці, свята вясня, свята аднасці.

Партызанскі саўбас сустрапаў тут і першмайаскае свята.

Д. ІСАКАЎ.

НЯЗГАСНАЕ ПОЛЫМЯ

Май абуджае ў маёй душы успаміны. Заўсёды хваляючыя і вельмі мне дарагія, хоць не заўсёды светлыя, не заўсёды святочныя.

Я гляджу на чырван першмайскіх сцягоў, і з глыбіні памяці выдываюцца дэка і гадзі маёй барачыняна юнацтва. Юнацтва ў падполлі, юнацтва ў беларускіх казематах.

Плсудчанаўскае Польшча... Нарастанне рэвалюцыйнага руху ішло ў гэтай краіне так шпарна, што яна не раз падыходзіла да становішча, якое называлася на палітычнай мове рэвалюцыйнай сітуацыяй. У цяжкіх, складаных умовах падполлі працявала камуністычная партыя Польшчы і яе фіяліты — кампартыя Заходняй Украіны і кампартыя Заходняй Беларусі. І ўсё ж імяна камуністыцы заставаліся правадырамі і кіраўнікамі пралетарыату. Шматлікімі лавінамі салдарнасці, адналія ў рэвалюцыйнай барацьбе былі тады першмайскія дэманстрацыі. У нас у Заходняй Беларусі асабліва актыўна праходзілі яны ў Беластоку і Вільні. Пралетарскі Беласток, горад Інтэрнацыянальнага супольніцтва польскіх, беларускіх, айрэйскіх рабочых, быў перадым ружом рэвалюцыйнага руху Заходняй Беларусі. Там самае мацна енадаў і пра Вільню — праўда, палітычная барацьба ярай афарбавалася там нацыянальна-вызвольнічымі акантамі, і ў Інтэрнацыянальнам паход трох народаў, і я ўжо назваў, уліваўся яшчэ і літоўскі рабочы клас.

Беларускае сялянства на Першае мая, хоць свята і прыпадала часта на рабочы дзень, ішло ў бліжэйшыя гарады і там далучалася да дэманстрацыйна-рабочых. Ішлі і ў мястэчкі, дзе таксама бывалі дэманстрацыі, хоць тут палітычная палка амахвавалася смялей.

Па вяліку падполліных партызанскіх камітэтаў людзі праходзілі ў лес масоўні. Асабліва чачала гэтага дні моладзі. Яна рабіла ўсё, каб рэвалюцыйнае май нітнёў чырвонымі сцягамі на шляхах і дарогах. Яна прыслуховалася, ці не пачуе ўрачыстых заводскіх гудкоў з-за мяжы, дзе гаспадары жыцця сталі рабочыя і селяне, дзе працоўныя будавалі новы лад —

У НОВЫМ ПАЛАЦЫ КУЛЬТУРЫ

Добры падарунак атрымалі да майскага свята рабочыя саўгаса «Наваеселі» Петрыкаўскага раёна — новы Палац культуры. У ім — вялікая галдзевыя зала, якая для работы гуртоў мастацкай самадзейнасці, бібліятэка, стацыянарная кінастудыя.

Першае мерапрыствэ, якое адбылося ў новым Палацы, — урачысты вечар, прысьвечаны 95-й гадавіне з дня нараджэння У. І. Леніна і вялікі канцэрт мастацкай самадзейнасці Петрыкаўскага РДК.

Партызанскі саўбас сустрапаў тут і першмайаскае свята.

Д. ІСАКАЎ.

СЦЯГ У БЛАКІЦЕ

— Давай, Генадзь!

Хлопцы перадалі яму чырвоны палотнішча. Ён акуратна згарнуў яго, схваць за пазуку пад брыюнтавую спяцоўку. Паправаў шырокую папаруку, заціўці на плячы і натарона пакрыўчы да венагата крапа.

Прыступіў за прыступкай... Колькі разоў воль так унімаўся ён у вышпна з-за часу, які стаў мантанікаў-вышпнікам! У амець і слоту довадзілася вёсць у паветры, зварваў жалеза. А воль спытаўся ў яго, ці былі якія-небудзь цяжасці, герачыя ўчынікі — вядзісе плячыма. Зааенці, і не было. Ну, падал пад ветрам рэзервуары, як іх мантравалі, але ж лічыхных выпадкаў не адрагалася. Адноўчы, калі яго брыгада працавала на мантанікаў платформі № 1, з Генадзем ледзь не здарылася біда. Але ад гэтым, які кажуць, маўчоч, бо які ж ты вышпнік, калі будош разыванай...

Падымаецца Генадзь Лушкоўскі ўсё вышпай і вышпай. На душы нежк лёгка, бадаёра. Сябры даручылі яму замацаваць сцяг на страляе венагата крапа, які толькі што змантравалі, як на самыя яго вярхавніцы. У іх, мантанікаў, такая ўжо традыцыя: як толькі скончыць сваю справу, абавязана сцяг на вышпна ўнімаюць. І рабіць гэта даручаюць самым лепшым.

Урачысты гэта мінуты. Генадзь не раз бачыў, якой радасцю сцяжыліся вочы людзей, калі вышпна над зямлю ярым агенчыкам успухваў сцяг. Дыва што, гэта ж яны спраўлялі працоўную перамогу, заваяваную ўласнымі рукамі. І сімвалаў гэтай перамогі гдунае чырвоны сцяг.

Чырвоны сцяг, сімвал нашых перамог. І баваых і працоўных... Яго неслі рабочыя, ідучы на першы майскі, ён горад палыхаў над барындамі Краснай Прасі, а ім салдаці і матросы бралі Зіміні палац...

Удзельца, як ідуць з ім па ледзе чырвонагарадзейні на штурм Крашчата, які скачуць з ім на конях будоўляючы... Гэта ён наліваўся акамуець последних ран, калі ішлі ў бой ліхія эскадроны прыамурскіх партызан.

А потым новыя перамогі, на гэты раз працоўныя. Днепрагэс, Магніта, Намамоўск-на-Амуры... І над ім палымінеюць сцягі.

Чырвоны сцяг... Ён прашыты кулямі і абланы польныме Вількі Айначынай вайны, але заўсёды жыць і трапіць. Падалі сцяганоўцы, а сцяг падхопліваў ішыя рукі і неслі, неслі наперад. І загаруўся ён на дамах і вежах вялікіх і малых гарадоў, на безымянных вышпных і сонках. Сцяжачы крывёю, браў бачы яго і хаваў на грудзях пад гімнасфэрай — святыня.

І глыбока ў тыле ворага часта з'яўляўся ён, наш родны чырвоны сцяг. Тады цяпелі сарцы ў савецкіх людзей, ішч больш з'яўляўся ўнізненасці, што прыйдзе жадачая перамога.

І яна прыйшла, гэтая вялікая Перамога. Яе апавісці чырвоны сцяг над фашызцкім логавам — рыхстагам.

Дваццаць гадоў мінула з таго часу. Загаліся раны зямлі, новыя вёскі і гарады выраслі на папільшых, забіўся пухом новых заводаў і фабрык. Свешч мірае санды, пышай квеніюна цытуць санды...

Будоўлі, усюды будоўлі. Па ўсёй неабсяжнай краіне. І ў нашы беларусія краінаўці ўсё больш і больш упісаецца Індустрыяліны лейжак. І Савецкагоруку, Новаполюску і Беларускаму. І зноў жа ўсёды бачыць, як высока над зямлёй палымінеюць чырвоны сцягі. Іх падлілі ў го-

вядуць ішчэ аднаго чалавекі калгаснаў паліцыя балонны газ — страва гатуецца на галавах ліхія, Галат-жэні Вістар Гародня міршчэ, што сёбета ў хатах яму аначалі ападчыннай фермы буйнай рагатай жываць.

Хрэсця любіць сваю працу. На ферму дна падліваўся адраў, як сіночыла шкору.

А летась на спешыльным вечах дзючаты і не сібровач урачыства пасяжылі ў хлеба-робы. Хрэсця да гэтага часу не можа забачы той веча-чар выступленне на ім заступанага калгасніка Міхаіла Ільіча Туровіча, які ўспамінаў, што ў калгасе традыцыя, Помінь Хрэсця і словы яго накіраў: любіць і шанавана зямлю, на якой вырасла. А домна ў Хрэсці як ларатга раліма захоўваецца сімвалічны падарунак з веча-ра-мініаюнае вядзёра — хвартушчюк-адлака ле прадзеі. І яшчэ — пашпарт маладага хлеба-ра.

Не толькі Хрэсця, многія маладам трытарысты, паліцыя, даяры ах-хоўваюць у себе тэды падарунак мініаюнае трактар, грабні і палічынай, надзіраць з касыннай ці хвартушчюк... Вечах паслячынны ў хлеба-робы, сталі ў калгасе традыцыя, Хораша прымаюць тут у калгасе, вёскаў сямю юнагасну сямю юнагасну і дзючаты, якія толькі пачынаюць сваё жыццёва шліх.

І моладзь усюды сваю ініцыятыву пачынае, калі летась сонца пмыла дугі, юнакі і дзючаты парых-тэды 800 тон галінавага корму. А селітняй вясной ліхія абсаділі дравамі юны пасялак Даніскаўскі, старыі камсамольскіе садова-гарадоны зямлю, усё 12 членаў якога — удзельнікі ансамбля.

Нам даявола пагледзець, як іспалатліва працавала ў садзе зямлю. Хлопцы і дзючаты акуратна абраўлі дрэвы, блізі іх, апарекалі. Усё рабілі руцна, па-гаспадарска.

Вольшасць старэйшых удзельнікаў ансамбля знятавалі 800 тон галінавага корму. А селітняй вясной ліхія абсаділі дравамі юны пасялак Даніскаўскі, старыі камсамольскіе садова-гарадоны зямлю, усё 12 членаў якога — удзельнікі ансамбля.

Нам даявола пагледзець, як іспалатліва працавала ў садзе зямлю. Хлопцы і дзючаты акуратна абраўлі дрэвы, блізі іх, апарекалі. Усё рабілі руцна, па-гаспадарска.

Вольшасць старэйшых удзельнікаў ансамбля знятавалі 800 тон галінавага корму. А селітняй вясной ліхія абсаділі дравамі юны пасялак Даніскаўскі, старыі камсамольскіе садова-гарадоны зямлю, усё 12 членаў якога — удзельнікі ансамбля.

Многім удзельнікам ансамбля дэка даявола працавала ў садзе зямлю. Але ўсё іх не ўдалося: стары калгаснік злявіў злядоўку, зважэў яму руц і прывёў да партызан. Ролу старога выконваў Міша Сявонь.

Усё ладзіцца ў гэтым калгасе. І справы, і адпачынае. Яшчэ тут ладзіцца сапраўды ішчэмаў і змястоўным жыццём, дружнай сям'яю.

М. ЯГОРАЎ, Фота Ул. КРУКА.

ПАРТЫЗАНСКАЯ МУЗЫ

Так, былі такія — партызанскія музы. І адчувалі якіх сабе ў ншых лясных будаках не горш як і мірныя сёстры адраваючы сабе сёння ў заводскіх і сельскіх клубках.

Я ніколі не забуду канцэрт мастацкай самадзейнасці ў партызанскіх лясках. І паучыць, з якім спявалі, танцавалі, дэкламавалі хлопцы, якім зэўтра трэба было ісці на варажы гарнізон ці падрываць фашызцкі эшелон.

Гэта быў няпсічны эшелон — вялікія рэвалюцыйныя і народныя свята, юбілейныя даты нараджэння страда ад брыгады адначаліся баявымі справамі і, як правіла, выступленнем мастацкай самадзейнасці. Не заўсёды ўдзельца прывесці канцэрт у вызначаны час па ўмовах баявой абстаноўкі. Насам не на вечах трэба было ісці, а вёсці бой. У такіх выпадках канцэрт, вядома, адкладваліся, але абавязкова прыводзіліся лясей.

Да першмайскага свята 1943 года нашы партызаны пачалі рыхтавацца загада. Але здарылася так, што ў канцы красавіка і пачатку мая мы вялі цяжкі бой, і толькі 5 мая прыпыніліся ля вёскі Лясной пад Шлеяградам. Там і вырашылі адначыць Першмай і Дзень Друку.

Вёска Лясная не выпадкова была выбрана месцам правядзення святковых урачыстваў. У далекім мінулым, пры Пётры Першым, на гэтым месцы была атрымана вялікая перамога рускага войска над шведскімі заваёўнікамі.

«Пяні водер вясня. Ва ўсім адчуваецца урачыстасць. Партызан і насельніцтва з нечарпівасцю чакаюць адрыцця свята. Але пачынаць можна толькі, калі змеркнеца. Уздэнь не дзючаты спакою фашызцы разведчыкі і лёгкія бомбардзіроўшчыні. Яны, як кружжыкі, кружжыкі, кружжыкі над лесам.

Нарэшце, гаспадарніні канцэртлі імправізаваную сімну і трыбуну. Атрыналіся ўдала. На сценна-палюцыя можна не толькі спяваць, але і танцаваць. На святковы вечах прыйшоў ўсё насельніцтва Лясной і навакольных вёсак.

Выступіў з кароткім дэкладам. Расказаў пра значенне Першмайа, пра Дзень савецкага друку. Натуральна, што большае частка дэкада прывісчана нашым баявымі справам. Пад канец нагадаваў пра бітву пад Лясной нашых даявкіх прадоўкаў.

Пасля пачаўся канцэрт. Выступіў хор пад кіраўніцтвам нашага дактара І. Шаталава. Выступілі чыталнікі, спрод іх асаблівай папулярнасцю карыстаўся папярэўчак ролы Леанід Абрамаў. Потым гукарысты-сатарыкі Валя Рускевіч, Міша Сявонь і Міша Алесюў вынавалі ўласныя сцэны, сьмечкі. Іх выступленне выклікала волькі рогату. Усе нумары паўтараліся на «бис». Паміж сцэны кружжыкі курэй гітлерфацыі ў вёсцы Курэй гітлерфацэі пелі, але ўсё іх не ўдалося: стары калгаснік злявіў злядоўку, зважэў яму руц і прывёў да партызан. Ролу старога выконваў Міша Сявонь.

Потым спяваліся частушкі. Некаторыя з іх сцываліся адразу ж.

Але самае шчаснае было ўпердае. З-за калічым-пачынае нашым продкам — вёшчэю конік на белым кані з мечам у руцэ ў акружжыні кані осласяў у старажытных рускіх шлемках. Конік спявае каня і звартаюцца да

публікі, гаворыць маналог Аляксандра Неўскага. Калі прагучалі словы «хто прыйдзе з мечам на зямлю рускую, той ад май і загіне» — усё ўсталі. Бура апладзевытаў. Воклічы «ура!». Ролу Аляксандра Неўскага выдатна сыграў папярэўчак ролы Леанід Абрамаў.

Першы конік на белым кані са сваёй саітаю знік у цемры лесу. Паўляюцца другі конік — Пётр Першы. Вядома, многія пазналі камандзіра ўзвода М. Дубоносова, але ад гэтага патроўскі зялікі берагчы зямлю рускую ўсхваляваў не менш.

У заключнай частцы канцэрта паўляюцца тры волаты. Гледчыя пазнаюць Будзінева, Котыкоўскага і Чапалева. Кожны звертаецца да гледзючых са сваім гарачым словам.

Пакідаючы канцэртную залу, нашы госці дзякавалі партызанам, прасілі прыяздзіць у іх вёскі і месціе наладзіваць такія канцэрты.

Мінула 22 год. І коніны «Першмайя» ўспамінаю тым незвычайным «першмайскія урачыстасці, успамінаю сям'я баявых саброў, вяселья, смялей, дасціпных».

Георгій ХРАМОВІЧ, былы сакратар Чырвоўскага падполлінага РК КПБ, камандзір партызанскага атрада 720.

Ансамбль гэты мы ўбачылі на мінулым Дзень першмайа.

ПРАЗРЫСТЫЯ ВЫТОКІ «РЭЧАНЬКІ»

спяваць нікому не забараніцца. З песняў тут дружэць хлеба-робы ўсёх узроўняў і прадзеі механікаў, даяры, пастухі, цяпільшчыні, паліцыя, спецыялісты сельскай гаспадаркі. Ёсць і ансамбль нават галасцінік — чадак новы галасцінік прадзеі.

Мы прыходзілі ў калгасе ў гарах вясняў час, і нам шыкава было ўбачыць, чым заняты цыпер хлеба-робы. А дэка ўжо мы ў мільнерах не хадзілі — як ловаы гроты «ура!» смяецца старшыня.

Надзель калгаснаў рэваліям. Пад ураджай сёбета тут вышпнае амаль па 60 тон гроты на концы гектара — на адну трэць больш дэкавінта. Поўным ходам ідзе вараз сёбета.

Вос толькі надвор'е ірачы палюдаці. Сонца то вольне з-за хмар, то вышпнае і калгасны дождж з сівераў тут як тут.

Калгас «Слава праце» нясціна бачыцца. Будуюцца новыя жытніцтва-робы, на беразе Шчыры будоўляецца свой дом адначанку на 80 месцаў — зарваў у калгасе аб'яўлены конкурс на лепшую назву яму. Побач з радзёй і

тэраб Устанавіць ішчэ з сотню такіх паліцаў — яны зямлячкі чыны варагас з ірачы і калгасе ўвядзена грашышная аплата. Калгаснікі добра зарабляюць. Так, механізатары атрымліваюць у месца да 200 рублёў, а ў час сёбета нават да 300.

Мінула час, калі людзі вышпналі а калгасе на пошпці прайшлі ішчэ сцяжачы Цяпер, наадварот, в

